

Ikona (grško: εἰκών [eikon, ikon] = **podoba**) je v širšem pomenu slika z versko vsebino. V ožjem pomenu je to verska slika značilna za [pravoslavne Cerkve](#) Bizantinskega obreda.

Ikonografija (besedna ikonografija prihaja iz grškega εἰκών (»slika«) in γράφει (»napisati«)).

Εἰκών

IPA (ključ): /e:.koŕ:n/ → /ikon / → /ikon /

- Slika, podobnost, portret
- Slika v ogledalu, refleksija

γράφειν

IPA (ključ): /grá.p^he:n/ → /ɣra.φin/ → /ɣra.fin/

- pišem

Ikonografija je umetnostnozgodovinska [veda](#), ki se ukvarja z določanjem ter poimenovanjem upodobljene snovi. **Proučuje pisne vire**; med katere **sodijo književna in nabožna dela**, ter zgodovinski viri; upošteva nazore, ter pričakovanja naročnika **dela (razna pisma, pogodbe, pisni dogovori)**, [družbene okoliščine časa](#), v katerem je delo nastalo, razkriva skrite pomene v podobi, idr. Skratka: **vse značilnosti dobe**.

Najprej je treba upodobitev natančno **pogledati** do **najmanjše podrobnosti**, ugotoviti vsebino, jo eventualno povezati z zgodovinskim ozadjem, mitologijo, poskušati najti motiv, ugotoviti možne simbole, attribute, poosebitve itd.

Razlikujemo:

1. **stvarno vsebino** (to kar vidimo)= **motiv**
2. **čustveno vsebino** (kar nam izpričuje) in oboje skupaj da
3. [sporočilno vsebino](#).

MOTIV in literarna predloga

Motiv = tisto kar vidiš na sliki, pričeski, kipu, itd. Torej, kar **TRENUTNO vidiš na sliki**, ne da bi se dodatno pozanimali o literarni predlogi (zgodbi). Nekdo ki je strokovnjak na tem področju vidi drugače, kot nekdo ki je laik. Kaj šele nekdo iz tuje civilizacije, npr.: domorodec iz brazilske džungle, ki še ni imel stika s našo civilizacijo?

Literarna predloga likovnega dela se navadno navezuje na:

- 1) Religiozno tematiko
 - a. Antična (grška in rimska) mitologija
 - b. Židovsko- krščanska religija
 - c. Druge religije
- 2) Zgodovinska tematika

Je način kako so »elementi« razporejeni po »prostoru«

Po domače:

»Je kako kej (nekaj) km (nekam) dt(dati), da bo kej zgedal«

Iskanje po internetu: [Composition - Wikipedia, the free encyclopedia](https://en.wikipedia.org/wiki/Composition)

V vizualne umetnosti, zlasti pri slikarstvu, grafičnem oblikovanju, fotografiji, kiparstvu, FILMU je SESTAVA ali KOMPOZICIJA.

KOMPOZICIJA je ureditev vizualnih elementov ali sestavin v umetniško delo, za razliko od »predmeta« (ena stvar). To je mogoče razumeti tudi kot organizacijo elementov tehnike v skladu z načeli stroke.

Izraz kompozicija pomeni "dajanje skupaj" in se lahko uporablja za katero koli umetnino, od glasbe do pisanja na fotografiji, ki je urejena ali skupaj z zavestno postavljena. V likovni umetnosti, je izraz kompozicija pogosto uporabljena pod z različnimi izrazi: oblikovanje, vizualno oblikovanje. Za grafično oblikovanje za tisk oz. namizno založništvo se: postavitev strani.

Vsaka dejavnost ima svoje »elemente«, iz katerih je sestavljena in svoj »prostor«, kjer se dejavnost dogaja

dejavnost	<u>kej elementi</u>	<u>km prostor</u>
<ul style="list-style-type: none"> • slikarstvo, • kiparstvo, • arhitektura 	<p><u>Likovni elementi: točka, črta, ploskev, volumen, barva, raštri= površine: gladka, hrapava, mehko, trdo</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> • slikarska površina-okvir slike • Prostor- 3D <p>neravna površina</p>
frizerstvo	<p><u>Frizerski elementi(ravni lasje, kodri, rezi, »natopirano«, barva, kvaliteta las, dodatki, »zabrito«)</u></p>	<p>Glava, lasišče</p>
glasba	Glasbeni elementi (zvoki)	Čas
ples	Plesni elementi (koraki, skoki)	Čas in prostor
Šport Nogomet Tenis	Tehnike z žogo, Udarci	Igrišče in čas Igrišče

SLIKARSKE KOMPOZICIJE

Po vrstnem zgodovinskem redosledu oz. od najbolj enostavnih do bolj kompliciranih kompozicij.

- Velika bikova glava
- Obris krave
- Manjši polno pobarvan konj
- Ena figura čez drugo

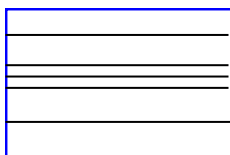
Prosta ali nevezana

Lascaux (lasko), ok. 20 000 let PNŠ, Francija. **Obredno slikanje pred lovom**
Večje, manjše, ena risba čez drugo, pobarvano, samo obrisna črta, večje manjše. Brez določenega reda. Več slikarjev-vračev.

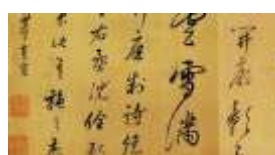
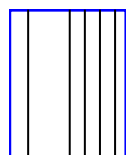
Kompozicije

s

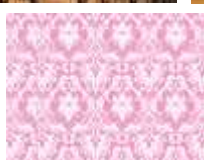
ponavljanjem

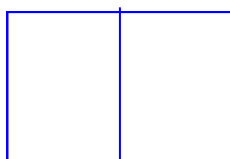
vodoravna

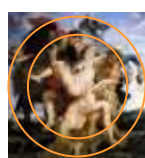
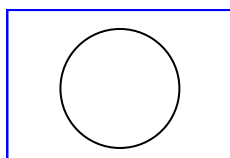
navpična

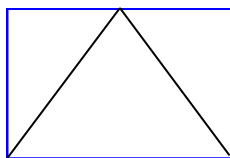
vzorec

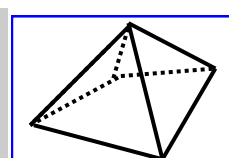
simetrična

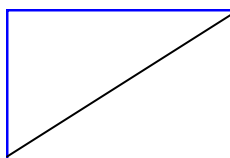
krožna in centralna

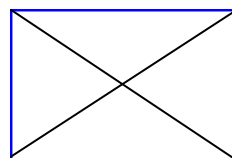
trikotna

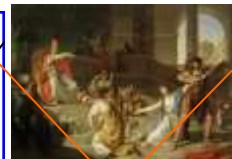
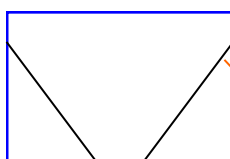
piramidna

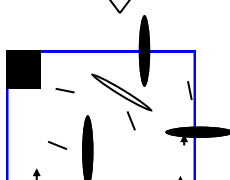
diagonalna

X- kompozicija oz. 2x diagonalna

V- kompozicija

Originalno NE-simetrična oz. mešana kompozicija

Ta kompozicija je zopet čisto podobna, kot prosta ali nevezana kompozicija

Srednji vek, Renesansa, Barok in Rokoko oz. začetek Evrope — Evropske civilizacije

Po razpadu Rimskega cesarstva v 5 st. NŠ. se je zaradi priseljavanja narodov in posledično vojn prišli do razpada civilizacije. Znanja Antike so se izgubila. Počasi v 1000 letih na temeljih krščanske religije so se formirali temelji za nastanek vodilne Evropske civilizacije, ki se je, z odkritjem Amerike in tudi ostalega Sveta, prenesla na celoten Svet. Razvoj od klasičnosti do čiste ekstravagance, od Renesanse do Rokokoja pripelje preko 19. stol. do moderne dobe. Do

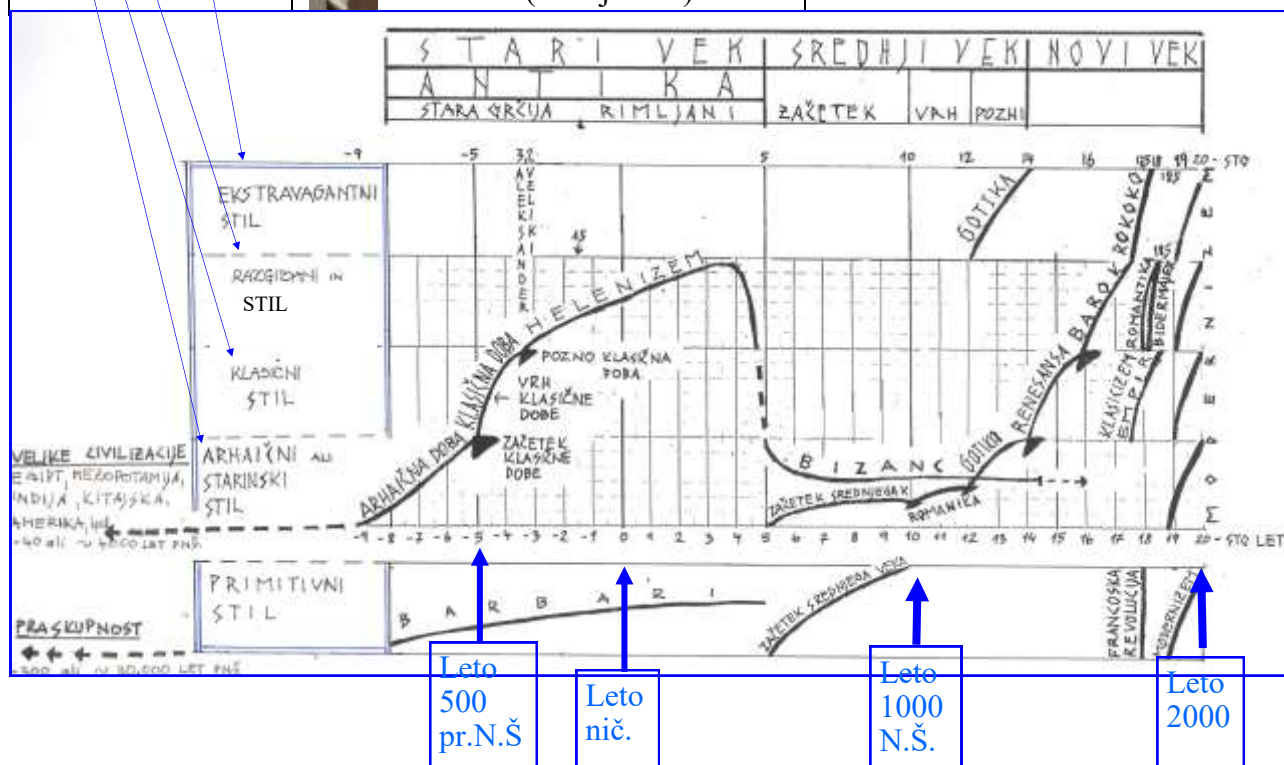
Poznati morate vrstni red dob.

Razdelitev »Začetka Evrope«:

- Srednji vek:
 1. Romanika: 11-12. stoletje (Visoki Srednji vek)
 2. Gotika: 13-14. stoletje (Pozni Srednji vek)
- Ponovno je v modi Antična Grčija in raziskovanje »Človeka«. Klasično.
 1. Renesansa: 15-16 stoletje
- Razgibana doba.
 2. Barok: 17-1. pol. 18 stoletja
- Ljubezen in ekstravaganca je VSE.
 3. Rokoko: 2. pol. 18 stoletja

Spodnja tabela vam prikazuje stilsko podobnost med Antiko in Evropsko kulturo od starinskega do ekstravagantnega stila.

	Antika oz. Stara Grčija	Evropa
Starinski ali arhaični stil	Starinska ali Arhaična doba (Grčija)	Srednji vek <ul style="list-style-type: none"> • Romanika • Gotika)
Klasični stil	Klasična doba (Grčija) <ul style="list-style-type: none"> • Pozno klasična doba 	Renesansa
Razgibani stil	Helenizem (Grčija)	Barok
Ekstravagantni stil	 Helenistična pričeska (Flavijanska)	Rokoko Gotika (zaradi usmerjenosti navzgor)

Srednji vek 5 – 15

povzetek

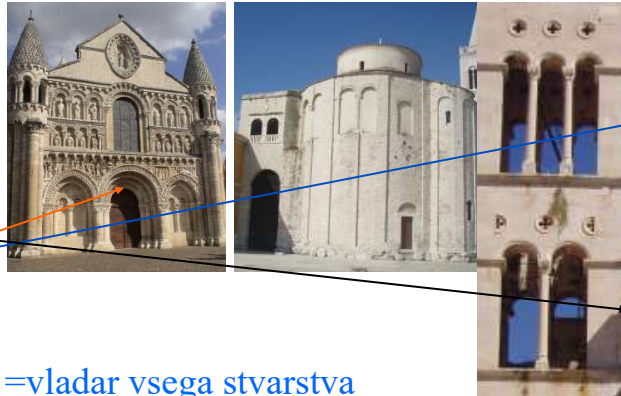
Bizanc 5 - 15 st. – vzhodno rimsko cesarstvo
 Romanika 11—12 st.
 Gotika 13—14 st.

- Preseljevanje narodov
- Vojne
- Pokristjanjevanje
- Romanje
- Relikvije
- Samostani

Romanika

Arhitektura

- Masivna
- Dvojna okna—bifore in trojna okna—trifore
- Lok = gradbeni element arhitekture
- Portal = okrašen vhod
- Kristus Pantokrator = vladar vsega stvarstva
- **Poslednja sodba oz. tehtanje duš**

TRIFORA

BIFORA

- Knjižno slikarstvo
- Človeška figura (kanon) = brez pravih razmerij. Ni akta.

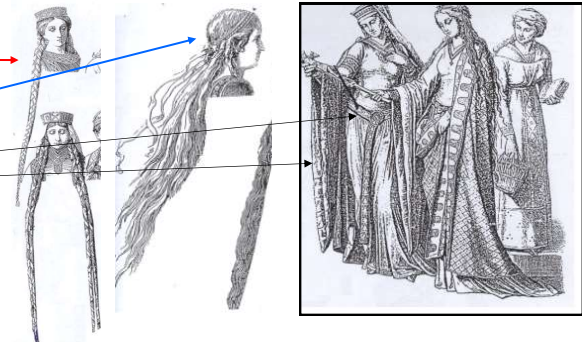

• telesa se ne prikazuje realistično, ker je **grešno**

Pričeska: kite povite s trakovi in obtežene (poročena)

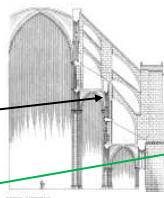
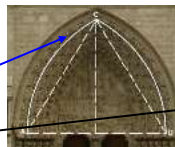
- Deviška pričeska, nestrižena z deviško krono = kovinskim obročem
- Obleka: oprijeta. Pas in dolgi rokavi.

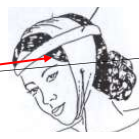
Gotika

Arhitektura

- Šilasti lok
- Zunanji oporni loki
- Barvna okna = božja svetloba.

- Pričeska: ženska: kite povite, stožei
- Moški: paž
- Obleka: Ženska- dekolte: hudičevno okno

- Moška: pajkice, špičasti čevlji

paž

Srednji vek 5 – 15 stoletje

Bizanc 5 - 15 st.– vzhod=
no rimsko cesarstvo
Romanika 11–12 st.
Gotika 13–14 st.

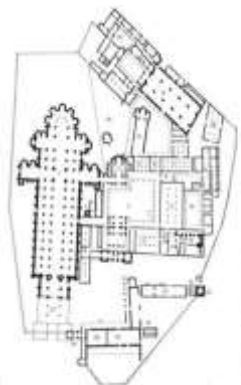

Romanika

- **Preseljevanje narodov.** Tudi mi, Slovani se priselimo, kjer živimo še danes. Neprestane **vojne** za ozemlje.
- **Pokristjanjevanje. Romanje** v svete kraje. **Relikvije** (ostanki svetnikov oz. svetih predmetov: npr.: kosti svetnikov, ostanki križa na katerem je bil križan Kristus).
- **Samostani.** Znanje, ki se ja nabralo v Antiki izgine. Edino samostani ohranjajo pismenost in znanje.

Samostanski kompleks Cluny, 1157, Francija

- Plan du monastère de Cluny (Salève et Lant) vers 1157
- 1) Apside
 - 2) Vestibule de Cluny II
 - 3) Cloître
 - 4) Couronne
 - 5) Aile capitulaire
 - 6) Paroisse
 - 7) Scriptorium
 - 8) Chapelle
 - 9) Vitrifère
 - 10) Courne
 - 11) Cloître
 - 12) Scriptorium
 - 13) Chapelle Sainte-Marie
 - 14) Infirmerie
 - 15) Librairie
 - 16) Refectoire
 - 17) Tours
 - 18) Grange
 - 19) Portes
 - 20) Annexe à l'église tribulatoire
 - 21) Maison à l'usage de logement des frères lais
 - 22) Tour des Fèves
 - 23) Chapelle des Vierges
 - 24) Logis de l'abbé
 - 25) Logis du prieur
 - 26) Comptoir et chapelle Notre-Dame
 - 27) Nef des archives au XIIIe siècle

Arhitektura

je **masivna-trdnjavska**.
Debeli zidovi, čiste, prazne ploskve sten.
• Pri tleh ni oken, višje v steni so strelne line, še višje so okna. Značilna so dvojna okna—bifore in trojna okna—trifore.
• **Lok** je značilen gradbeni element.

Sv. Donat iz 9.st. v Zadru, Hrvaška; zgrajena je na ostankih rim-

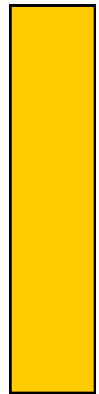

- trojno okno—**trifora**
- dvojno okno—**bifora**
- trojni portal-vhod

Kako se imenuje trojno okno?
.....

Kako se imenuje dvojno okno?
.....

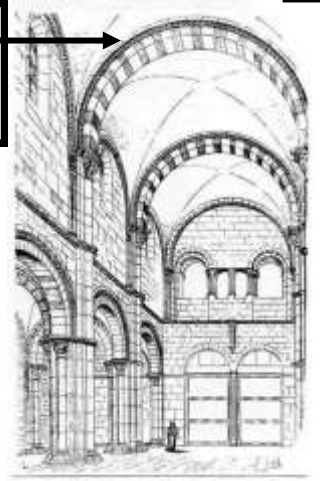

Križni hodnik

Notranji vrt samostana

Sv. Petra v Moisscu, Francija. 12. stol.

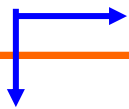
Lok = gradbeni element Romanike

Notranjost je mistično temačna.

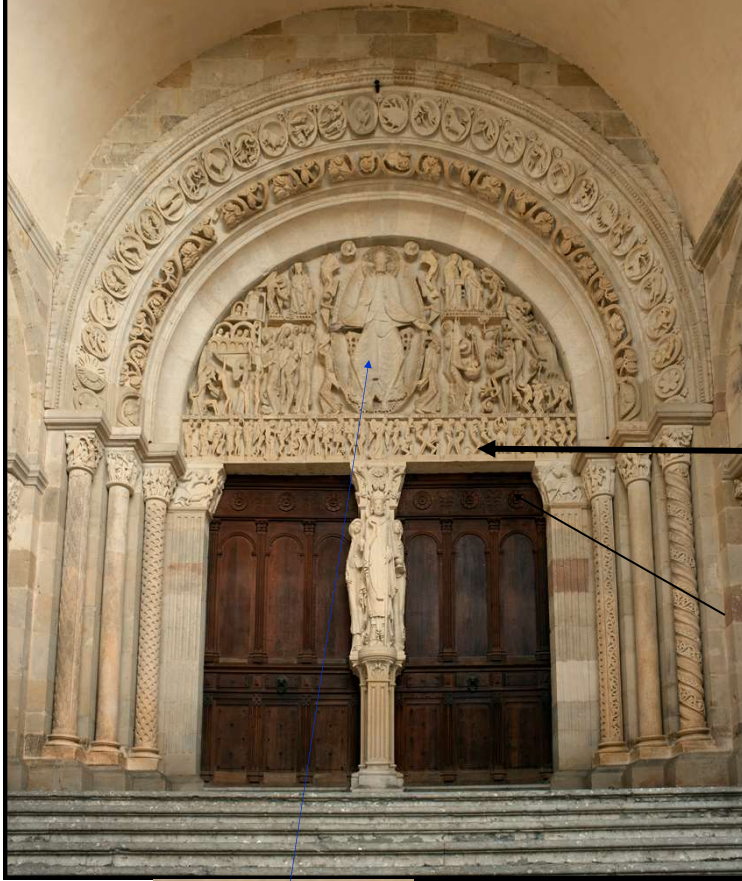

• S časom postanejo katedrale vse višje in višje.

Italijanska Romanika je drugačna zaradi ostankov Rimske arhitekture. Poševni stolp, krstilnica in katedrala v Pisi. Italija. 12. stoletje.

Poslednja sodba, portal

(zahodni) katedrale Saint-Lazare v Autunu, Farancija, ok. 1130-1145.

Kristus Pantokrator

Portal=okrašen vhod

Ljudje so večinoma nepismeni, zato uporabljajo umetnost za pripovedovanje svetih zgodb. Npr.:

- **Kristus Pantokrator** =vladar vsega stvarstva
- **Poslednja sodba in tehtanje duš.**

- **tehtnica**
- **Angeli-vlečejo tehtnico na svojo stran**
- **Hudiči-vlečejo tehtnico na svojo stran**
- **troglava kača**
- **pogubljeni**
- **krempļi grabijo glavo**

Kje smo že srečali tehtanje duš?

• **Okrašeni kapiteli** = glave stebrov okrašene z zgodbami iz Svetega pisana. 99% ljudi je bilo takrat nepismenih.

Mistični mlin

Sanje sv. Treh kraljev

Samomor Jude Iškarijo-

Hudič in angel

Hudič, kača in Eva

Beg v Egipt

Raj

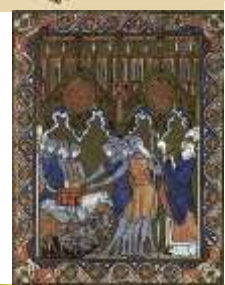

Živalska glasba

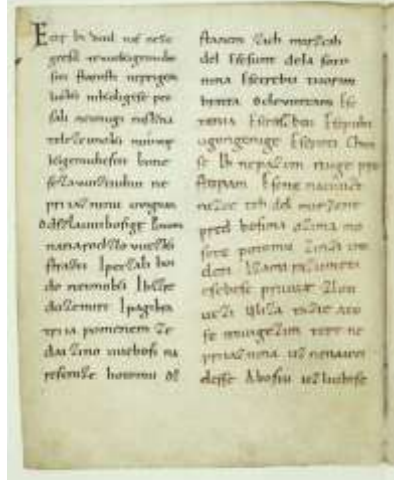
Knjižno slikarstvo

- Okraševanje začetnih črk poglavij in ilustracije.
- Okrašene platnice knjig.

Brizinski spomeniki

- so **najstarejši** znani ohranjeni zapisi **v slovenščini** in najstarejši latinični zapis v kateremkoli slovanškem jeziku.
- Nastali so v obdobju med letoma 972 in 1039.
- Nahajajo se v Bavarski državni knjižnici v Münchnu,

Relikvijariji

-shranjevanje »svetih« kosti

63

Sveta Klara Asiška

<http://www.cracked.com/article-23314-the-5>

spodnja čeljust

roka-zapestje

15.01.007 A MEDIEVAL RELIQUARY 14TH

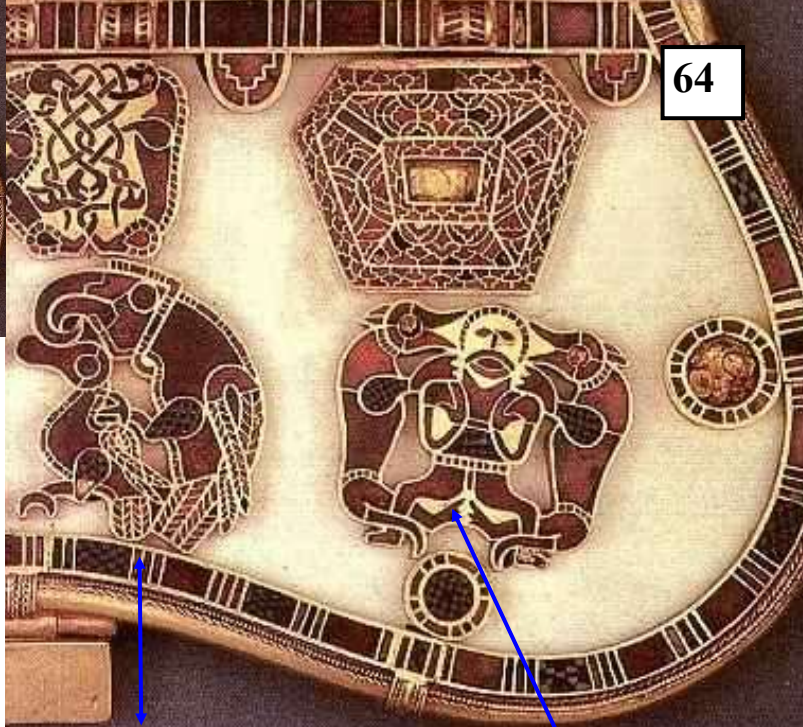
Bust of Emperor Charlemagne. The reliquary includes part of the emperor's skull and was granted and donated by Emperor Karl IV. The emperor carried it in procession during the imperial coronation ceremonies. Bust reliquary, 1349

<http://www.schloesschen.de/rel/rel15007.html>

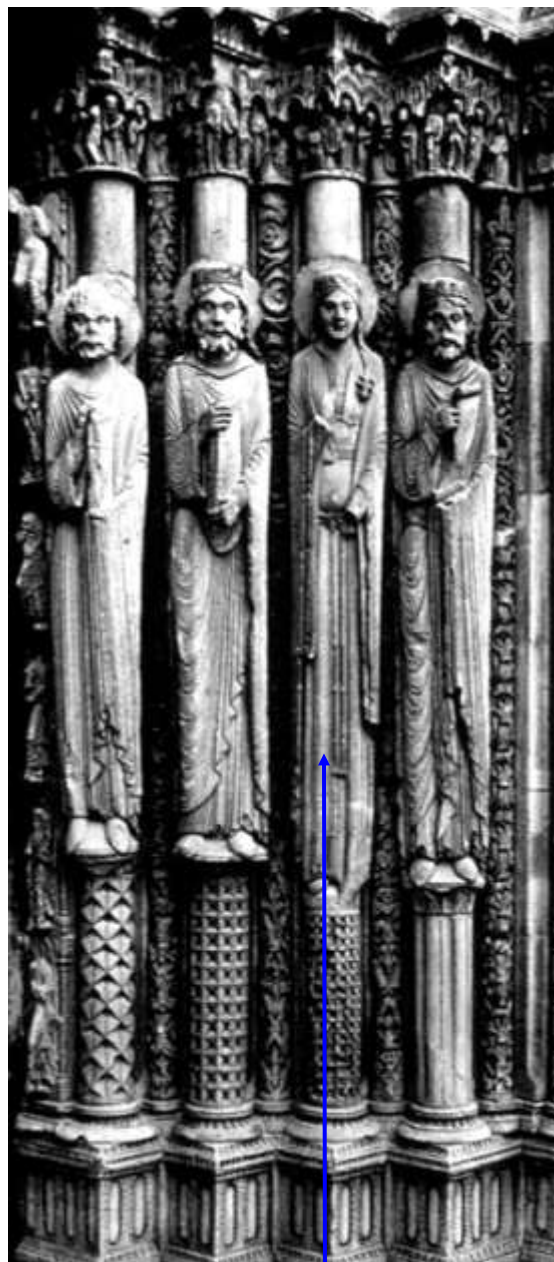

st boy conquers reliquary

63

Večji ptič napada manjšega Dva psa žreta človeka

Telo (prikaz) v Srednjem veku

- Človeška figura (kanon). Ker je krščanstvo smatralo, da je telo **grešno**, so telo predstavili samo **shematsko**. Samo toliko, da so lahko vizualno prikazali verske zgodbe. Figure so brez pravih razmerij – **stebri**.

- »padla«
- a se smehlja

- Eva s prepovedanim **jabolkom**
- Eden redkih aktov Srednjega veka.

Skulptura Eve, katedrala Autun

cesar Justinjan (482-565) cesarica Teodora (d. 548)

Bizanc 5 - 15 st.– vzhodno rimsko cesarstvo.

- Obleka je pokrivala celotno telo. »Meso je slabo«. Zakrivalo njegovo obliko.
- A z najdražjimi tkaninami: svila in brokat sta bila prešita z zlatimi nitmi.

V krogu pobrite glave za boljši stik z nebom.

Duhovniška obleka izvira iz Srednjega veka.

Romanika

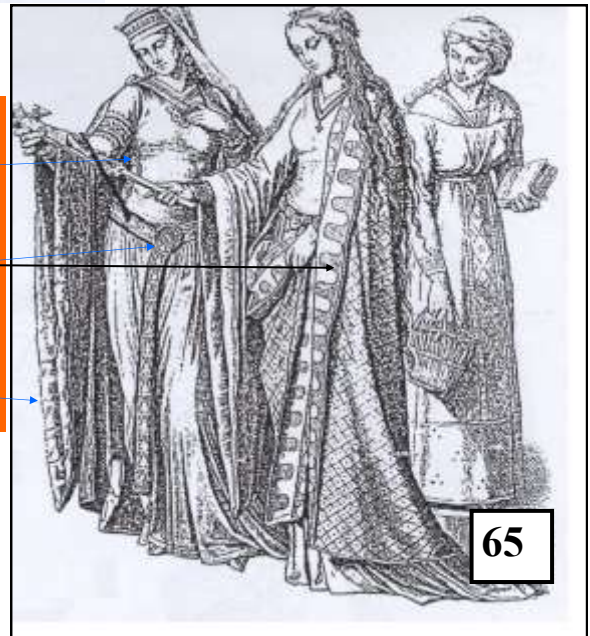

- Rokav, ki sega do tal.
- Hlače povite z usnjenimi trakovi.

• Franki. 10-11 stoletje.

Obleka:

- Spodnja ženska obleka je oprijeta po telesu (erotika).
- Zgornje ogrinjalo zakriva telo.
- Pas in trak med nogami poudarita boke in gibanje z njimi.
- Rokav, ki sega do tal.

Romanika

• **Žena je bila lastnina moža**, zato je morala imeti lase splete v kite in glavo pokrito z **tančico**, oz. ruto (tudi kraljica). Samo mož je lahko videl ženine spuščene lase.

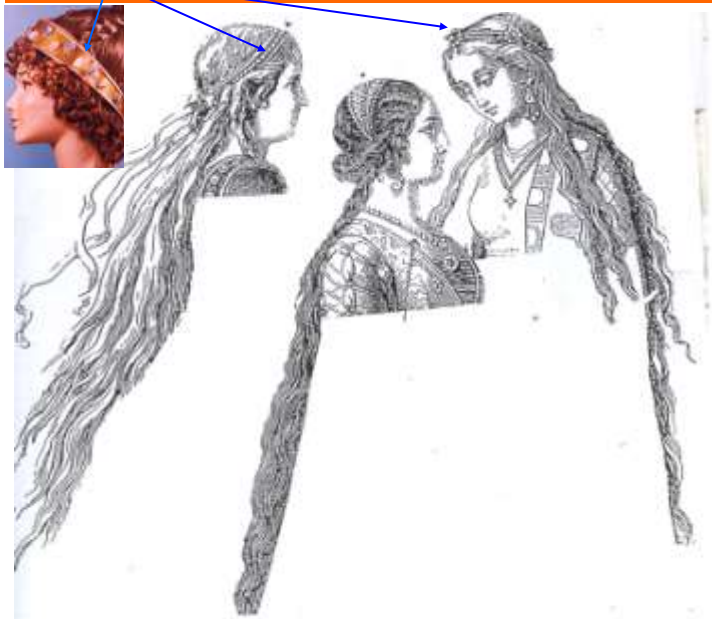
cof

Dvojna kita povi-ta s trkom iz svile, srebra oz. zlata in obtežena s tulcem.

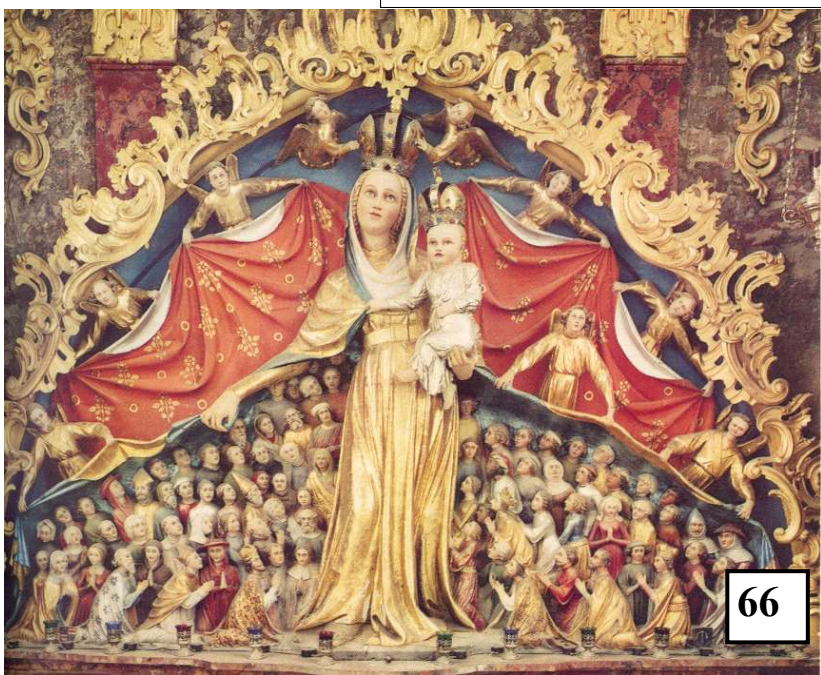
tulec

• **Krona** se je dokončno razvila v srednjem veku in predstavlja simbolno zlato trdnjavo, ki čuva kraljestvo.

• Neporočene ženske so nosile nerezane dolge lase in **deviško krono**= v nakit oblečen kovinski obroč.

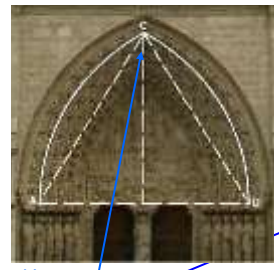
Ptujska Gora Marijina cerkev. Zgrajena je bila okoli leta 1410.

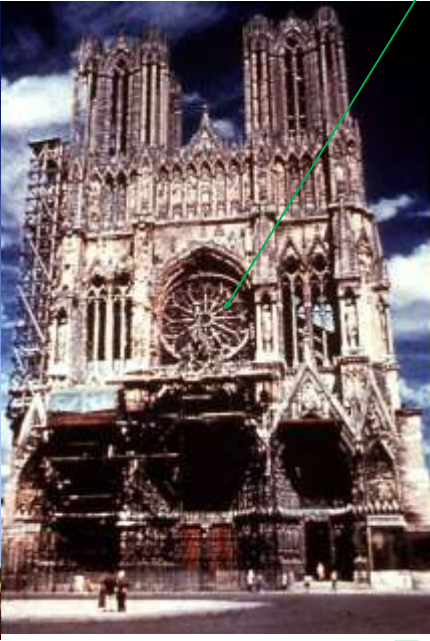
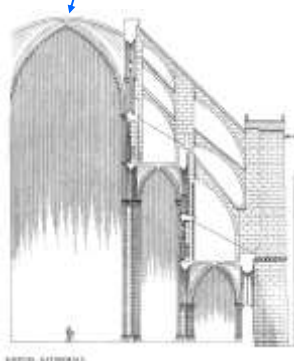
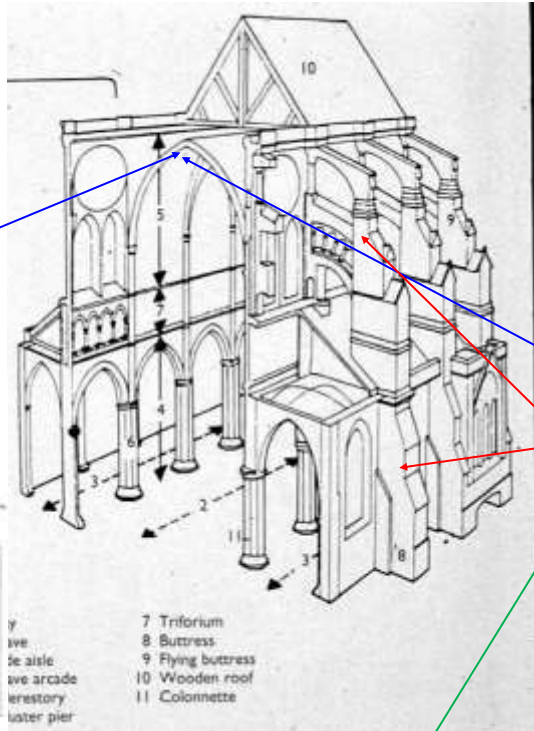
Gotika 087

pozni Srednji vek

- Arhitektura postaja vse višja in višja. Ker so pretiravali, so se katedrale tudi podrle.
- Namen visokih stavb je smer proti nebu proti **Nebesom**.
- **Šilasti lok** zamenja običajen **Romanski lok**.
- **Zunanji oporni loki** podprejo stene.
- **Barvna okna** počasi zamenjujejo stene zgradb. Barvna svetloba je božja svetloba.

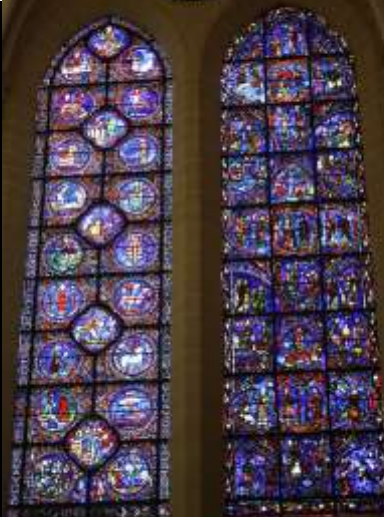
Šilasti lok

Barvna okna= božja svetloba

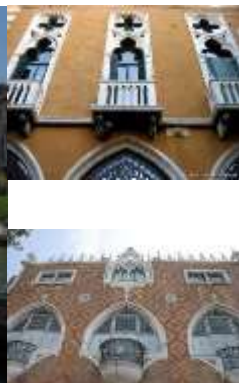
Rozeta

Ostane samo še barvno steklo, ki je vpeto v tanke kamnite »stebre«. La Sainte-Chapelle. 1248, Pariz

Beneška gotika

• **Krogovičje** je Gotski kamniti okras oken

Piran Tartinijev trg

Gotika

Cokli za hojo po blatu

Robin Hood

Dolžina čevlja je bila določena glede na stan. Plemiči daljše, meščani krajše.

Dvorni norček

Pojavijo se dekolteji = hudičevo okno

Pobaryanka

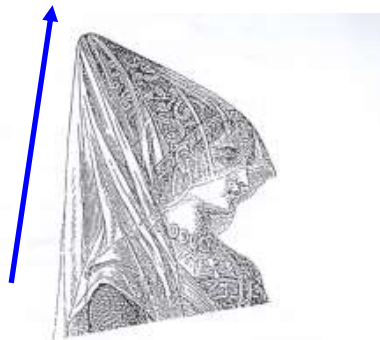

Speli so Romanske kite:

- mrežice,
- tulci,
- trakovi
- tančice

Gotika - pričeska

Paž = mlajši fant, ki služi vitezu in se pripravlja, da postane vitez.

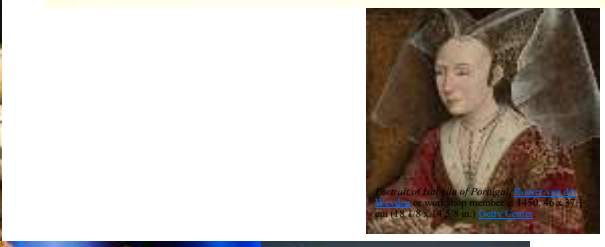
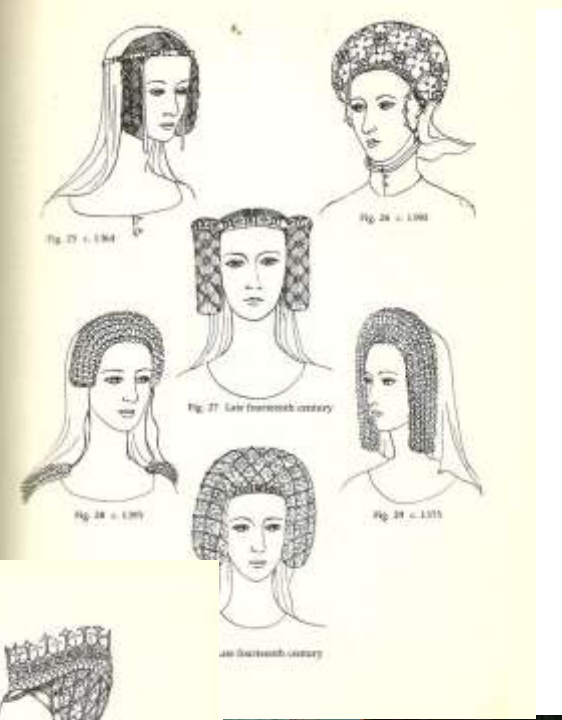
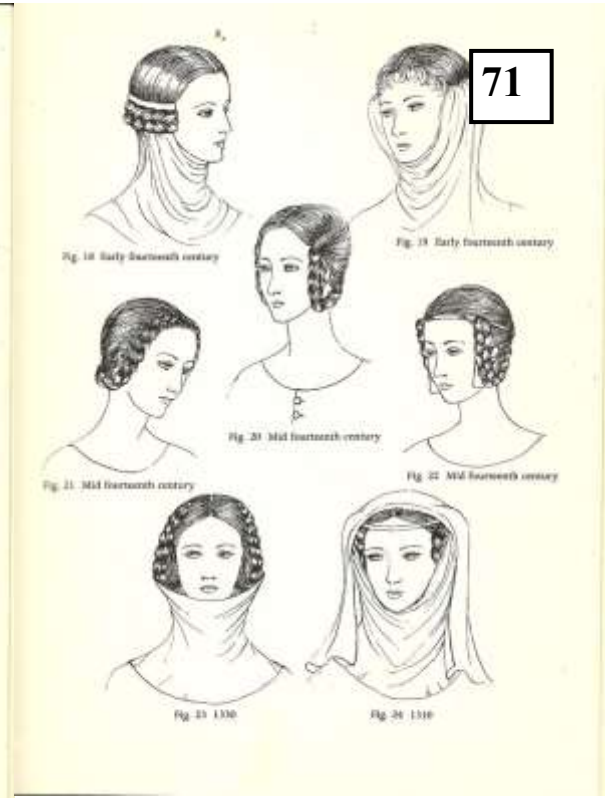

"Paž"

Stožec (henin, fr.: hennin)-kot katedrala nakazujejo smer proti nebu-proti Bogu.

Nova moda: Gotik. = mešanica alternativnih mladinskih gibanj, gotske pisave in zgodovinskega stila Gotika

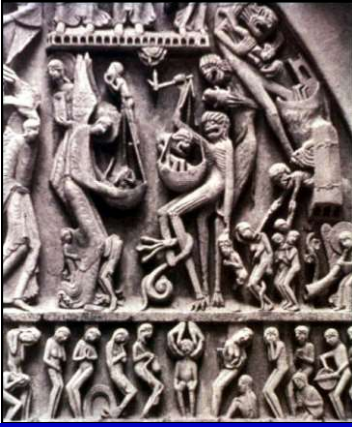
GOthic CLOTHING

happy new year

Romanika = visoki Srednji vek

Kaj predstavlja ?
.....
.....
.....
.....

Kaj predstavlja ...?
.....
.....
.....

Kaj predstavlja .?
.....
.....

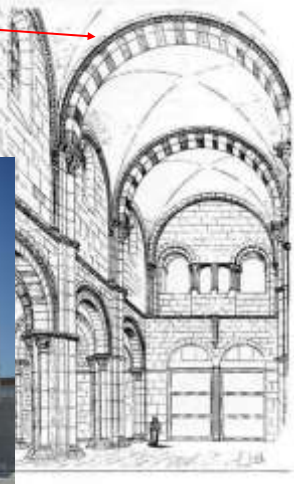

Kakšen status ima ženska s takimi lasmi?.....
.....

Kako se imenuje?..
.....
Kakšen status ima ženska s takimi lasmi?.....
.....

Lok je gradbeni element Romanike

Kako se imenuje?
.....
Kako se imenuje?
.....

Gotika = pozni Srednji vek

Kaj so naredili z Romanskimi povitimi kitami?

Opiši pričesko **Gotike**.

.....

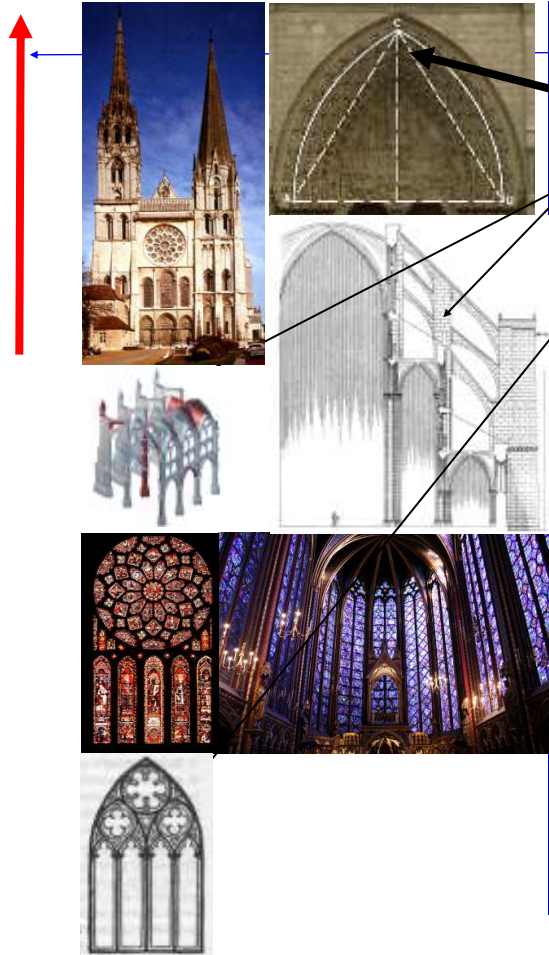
.....

.....

Kdo je nosil **PAŽ** pričesko?

.....

Glej na strani 70.

- **Glavna linija te dobe je?**.....
- **Šilasti lok** je gradbeni element Gotike. Kaj omogoča?
- **Zunanji oporni loki**
- Barvno steklo- **barvna svetloba pomeni**
- **Krogovičje** je

Na kratko opiši umetnost Gotike!.....

.....

.....

.....

Glej na strani 71-72.

• **RENESANSA POVZETEK**=15-16 stoletje

- ČLOVEK ponovno predmet raziskovanja. Prvič po Antiki. Kanoni. Iskanje idealne držje. Kontrapost.
- **Lepota**. Iskali so samo najlepše. Božja matematična pravila! Strogo! Klasično! Umirjeno in dostojanstveno
- Verjeli so da se da z znanostjo dokazati boga. Bog in človek sta »ENO«
- Perspektiva in zračna perspektiva

• **Pričeske**: ženske=**Okrogle**, eliptične s povečanim volumnom; **BISERI**, Kitke, strogo matematično urejene. Natančno razdeljene-kasetirane

Zadaj dolge
moški=bradice, »brkcii«

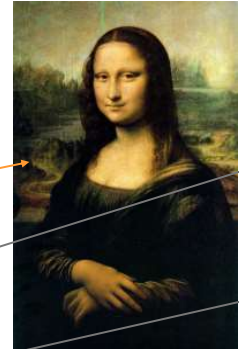
- **Kupola** = polkrogla= nebesni svod (svod = obok)
- Bog je vladar vesolja, Človek zemlje. Bog je zaveznik Človeka.

• **Obleka**: ženske: peščena ura steznik=krauza, korzet, krinolina
moški: kvadratne oblike, kurje prsi

• **Portret** se pojavi. Prej samo Kristus in svetniki

• **Mona Lisa**:

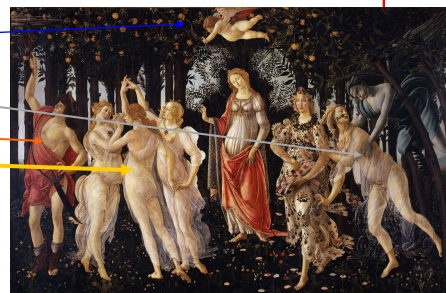
idealna lepota: zagonetni nasmešek– zapeljevanje
idealizacija: NI gubic na rokah
poročena– tančica
drama –nevihta v ozadju– njeno močno čustvovanje

• **zračna perspektiva**: (**barva**): Daleč: barva: umazana svetlo sivkasta, hladna, obris (medel)
Blizu: barva (čista, topla), obris (oster)

• **Pomlad**: **poročna slika**. Slika »govori« o ljubezni in lepoti

Boginja Venera= mama
Floris(a)(dekle): posilstvo (iz ust prihajajo cvetice), Flors(gospa)
noseča(trosi cvetje)
Amor=zaljubljenost
Merkur= božji poštar
Tri Gracije=lepota Ženski kanon= napeti trebuhu
Raj=pomaranče, cvetice)

• **Rojstvo Venere**

dolgi lasje =devica
znaka (atributa) : školjka, vrtnice (so lepe in bodeče)
veter
nimfa=služabnica
Kompozicija= simetrično diagonalna= smer gibanja

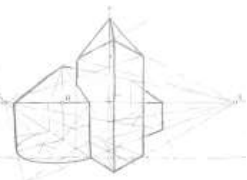

• **Linearna perspektiva**=matematično-optična zakonitost (manjšanje, združijo v eni točki)

• **Kompozicije**

- simetrična
- centralna
- vodoravna
- trikotna
- piramidna

• **David**, Michelangelo (kanon)
nedorasel deček, ubije Goljata, prača (Krščanstvo:Stara zaveza)

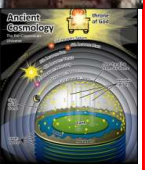
kontrapost, močne roke (ker je pračar), ozek pas(kot ženska) →

• **Leonardov kanon**

krog=nebo
kvadrat=zemlja
manjše miške (kot Kopjenosec)
vihravo srednje dolga pričeska=svobodomiselnost

- **Arhitektura** je zelo strogo matematično urejena.
- Klasična
- palača: ravna streha, simetrična, tri nadstropja

↑
nebesni svod

ZNAČILNOSTI DOBE:

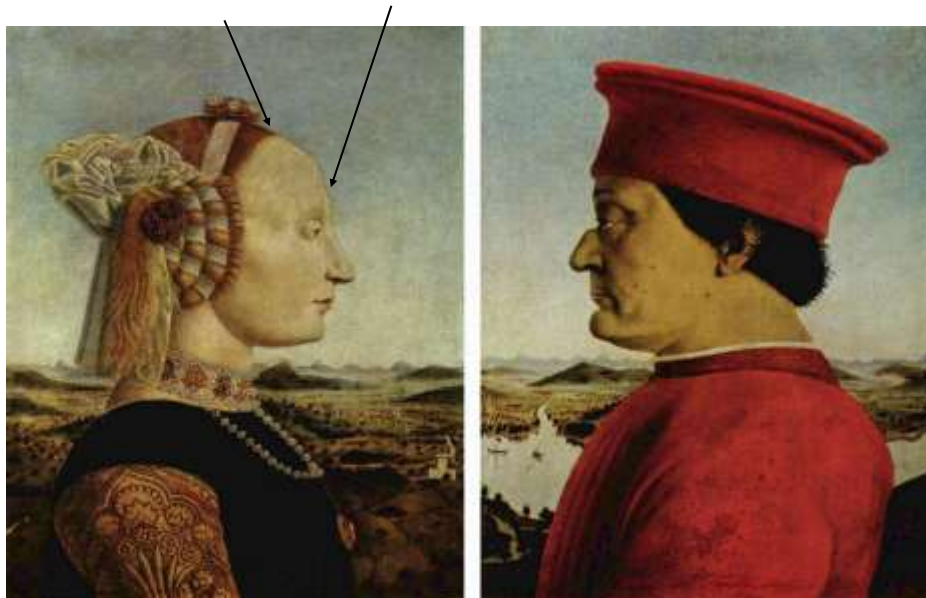
(15-16 stoletje) (Ital.: rinascimento: obnova)

- Prvič po Antiki ponovno postane **ČLOVEK** predmet raziskovanja. Od **filozofije (ljubezni)**, znanosti do umetnosti.
- Ponovno začnejo iskati idealno lepoto, harmonijo idealnih razmerij – **kanone, idealne drže**. Tudi **kontrapost**. Tukaj ne gre toliko za kopiranje Antike, kot za iskanje lastnih poti na že znanih dejstvih.
- **Gola telesa** skrita pod zgodbicami antične mitologije. Prikrita spolnost.
- V slikarstvu prvič naslikajo pravo iluzijo prostora, za kar sta potrebna **perspektiva** in **zračna perspektiva**.
- **Lepota**. Iskali so samo najlepše. **Božja matematična pravila! Strogo! Klasično!**

Pobrito visoko čelo in populjene obrvi

- **PORTRET** mogočnežev. **Se pojavi**. Do tega časa so bili prikazani samo **Kristus in svetniki**. Ker še niso znali realistično slikati, se najprej pojavijo lažje izvedljivi portret s profila (s strani).
- Visoko pobrito čelo in populjene obrvi.

Piero della Francesca, Battista Sforza in vojskovodja Federico da Montefeltro 1465, TACOL 8 RAZARED, 108 UMETNOST V SLIKAH STR. Rojstvo novega veka, 37

Piero della Francesca, **Kraljica iz Sabe** s spremstvom časti pravi križ, detajl. Ena od fresk v ciklu Legenda pravega križa, Ok.1542, Vsa stena 336 x 747, Aarezzo, San Francesco. UMETNOST V SLIKAH STR, Rojstvo novega veka, str. 25. Hollingsworth,223

- Moda začetka Renesanse - 15. stoletja je še vedno vsa Gotska, a z manj ekstremnimi značilnostmi. Vlečka je še vedno dolga, čevlji so krajši, nižje pričeske, a s prav groteskno visoko obritim čelom in populjenimi obrvmi.

RENESSANSA 77

Arhitektura in pričeske sta zelo strogo matematično urejena.

To se še posebno poudari s kasetiranjem večjih površin na več manjših.

- cassetta (Italijanščina) = zaboječek .

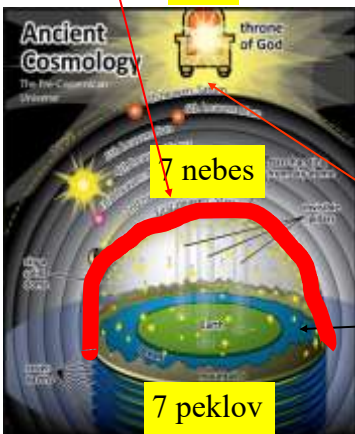
Kakšna je renesančna PRICESKA?

- Večja okrogla, ovalen volumen
- Biseri, kitke.
- Natančno razdeljena = kasetirano

- **Kupola** (polkrogla) predstava nebesni svod, kar je meja med Človeškim Svetom in Božjim Vesoljem

Bog

7 nebes

7 peklov

Preriši eno kupolo.

Preriši eno kasetirano pričesko.

Preriši eno ovalno pričesko z večjim volumnom – **OKROGLA kot KUPOKLA.**

- Do takrat so mislili, da je **Zemlja** ravna okrogla plošča, čez katero je napet nebesni svod.
- Verjeli so tudi, da je zemlja središče vesolja. Celo vesolje se vrti okoli Človeka. **Bog je vladar vesolja. Človek zemlje. Bog je zaveznik Človeka.**
- Verjeli so tudi, da bodo z znanstvenim raziskovanjem dokazali vero v Boga.

Paviljon

78

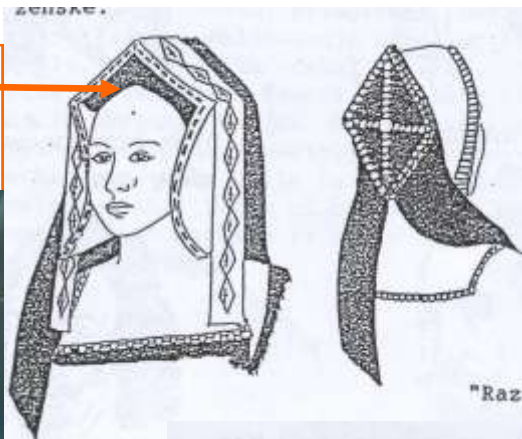
mrežice

Vse poročene ženske imajo še vedno pokrito glavo.

Razdvojeno hišno čelo

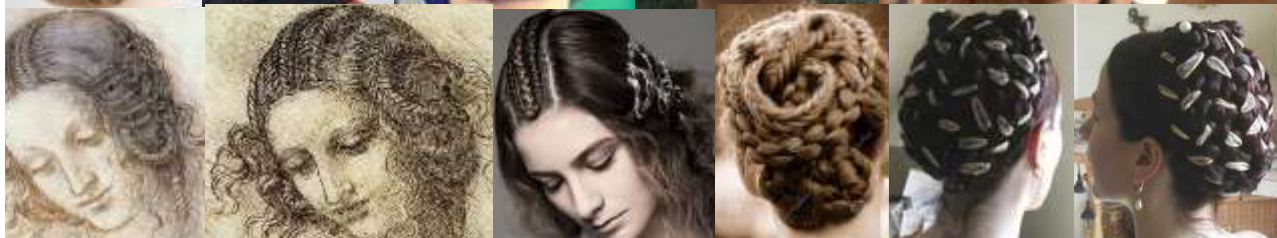
BISERI, KITKE

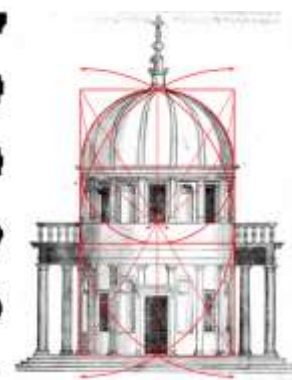
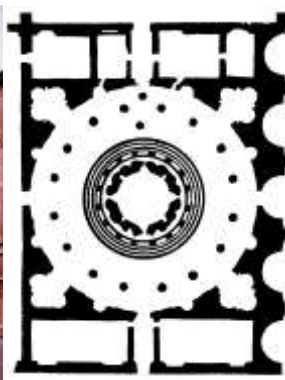
78

78

Okrogle-ovalne pričeske

s povečanim volumnom imajo isti pomen kot **kupola**

Donato Bramante,

Tempietto

začeto 1502, Rim
italijansko: "majhen tempelj"

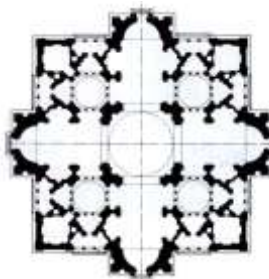
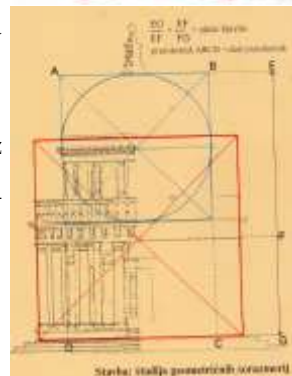
Tempietto je eden izmed najbolj harmoničnih stavb Renesanse, z njim obeležili točno mesto mučeniške smrti Sv. Petra.

Koncept okrogle pričeske se kaže tudi v arhitekturi:

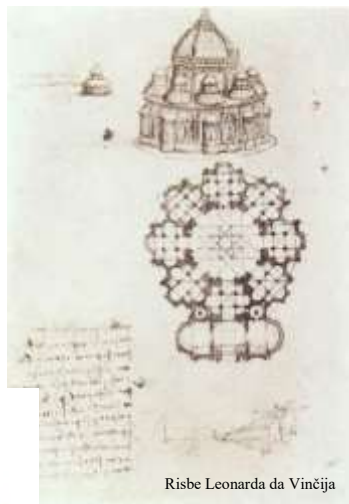
središčna arhitektura

Floris zgradb je krog oz. kvadrat. Popoln pogled z vseh strani.

Ssijk: **popóln** -a -o [un] prid., popólnjši (ô) 1. ki zajema kaj v celoti: imeti popoln pregled nad dogajanjem ...

Bramantejev načrt za cerkev Sv. Petra v Rimu. Cerkev so zgradili po drugih načrtih

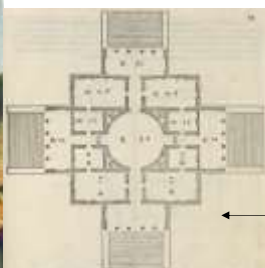
Risbe Leonarda da Vinčija

• **Podeželska vila**: koncept središčne arhitekture se laže tudi na podeželju.

- **Pogled z vseh štirih strani je enak**
- **Vila stoji na vrhu hriba in ga obvladuje**
- **Vialla Rotonda**, Vicenza. Begun 1566. Andrea Palladio. Italian

Rafael. **Poroka device Marije**. 1504, Pinakoteka, Vatikan

2. ocena- 1. estetska vaja:Gotika–Renesansa-Barok-Rokoko

Renesančna pričeska

- OKROGLA oz. OVALNA, večji volumen=KUPOLA = NEBESNI SVOD=VESOLJE= BOG
- Z zelo strogo razporejenim nakitom– kasetirano
- BISERI so zelo modni. Biseri posamič in na nitki. Kitke
- **ENOSTAVNOST IN ČISTOST OBLIK POMENI BOŽJI RED = KLASIČNI STIL**

Piero di Cosimo: *Portrait of Simonetta Vespucci*, 1480s.

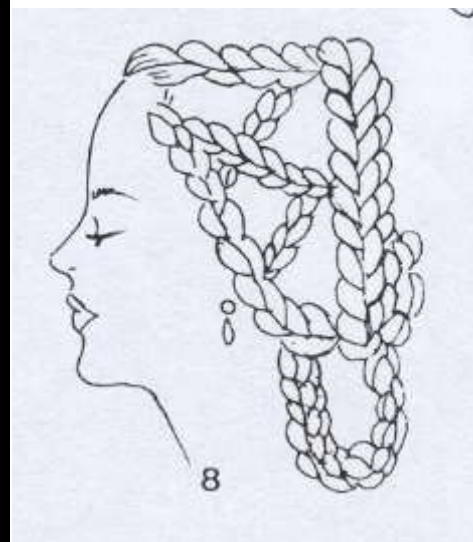

Renesančna pričeska – **ZADAJ DOLGA**

2. ocena - 2. estetska vaja

NEKOČ

DANES

POROČNE PRIČESKE

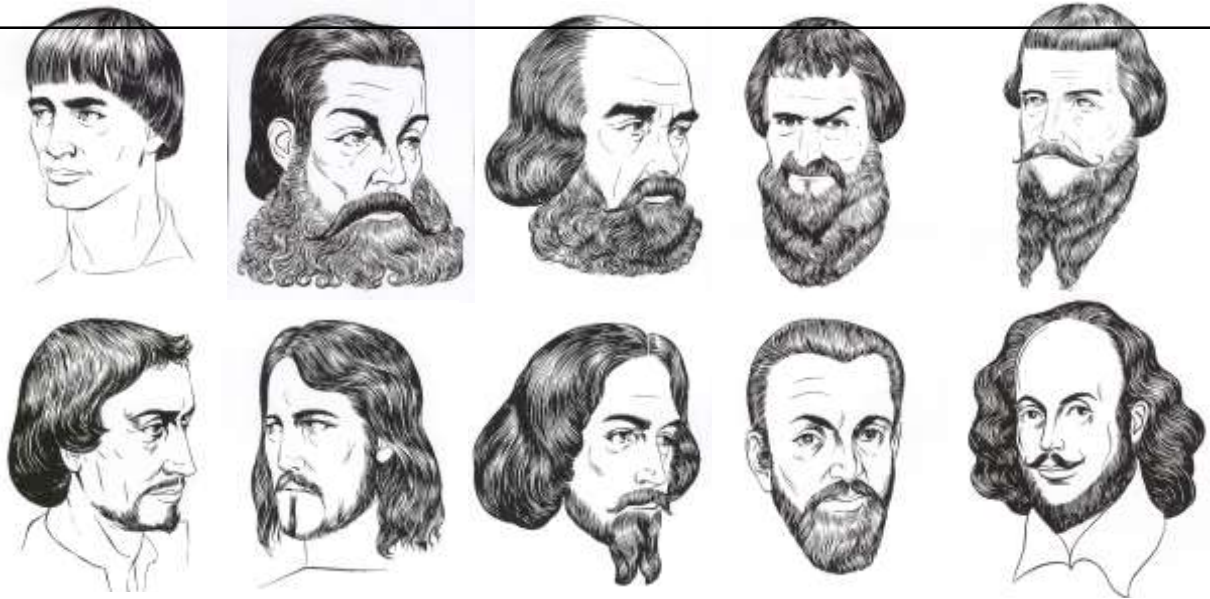

Moški so zelo pazili na svoj izgled.

Pričeske so srednje dolge in raznorazne oblike brad in bradic.

84

84

Leonardo da Vinci, **Mona Lisa**, 1503-05, les, olje, 77 x 53 cm, Louvre, Pariz.

- **Iskanje idealne ženske lepote. To je idealiziran portret bogate Italijanke.**
- **Leonardo je iskal idealno Renesančno žensko lepoto. Kanon.**
- Ženska se v sproščeno vzravnano pokončni drži **skrivnostno smehlja**, kar še poudarijo rahlo priprte, a v nas **stremeče oči**. Generacije in generacije so se spraševale kaj ta nasmešek pomeni? Nasmešek je bil mit, ki so ga izrabljali v svoje propagandne pomene tudi umetniki naslednjih generacij. Risali **brke** in se z nje-no podobo izživljali tako ali drugače.

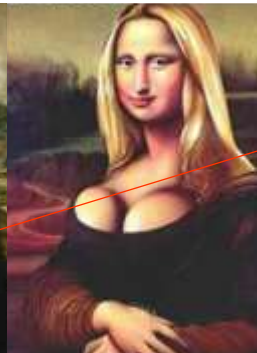
Marcel Duchamp, L.H.O.O.Q., 1919

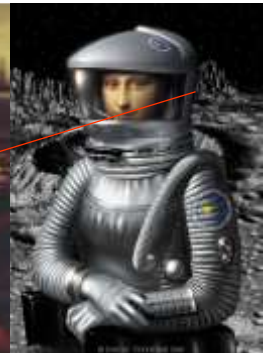
Tattoo →

Muslimanka

Teden dni v ZDA

Astronavtka

Zombi

Michael Jackson

Lego kocke

Skodelica

teroristka

Simpsonovi- Homer

Pop art—Andy Warhol, ok. 1960 leta

84

84

- Iznašel je tudi slikanje **TEMNO – SVETLO (chiaroscuro)**
- Svetla je koža, pot in nevihta v ozadju.
- Temno je ospredje, gore in obleka s pričesko.

85

- Glava je pokrita s prosojno **tančico** poročene žene.

- Ženska **zapeljuje**, se **skrivnostno smehlja**. Izgleda umirjena. Njen notranji nemir se kaže v megličasti **nevihti** v ozadju.
- **Gleda v nas**, v gledalca.

- **Koža** daje vtis kot, da sama **oddaja svetlobo**. Mehko svetlobo prosojne kože.

Druga podoba Mona Lise, ki je manj polepšana.

Dlani so mehko sproščene.
Idealizacija. Gubice na členkih niso naslikane, da izgledajo dlani bolj elegantno taktilne.

podobni sta si

Srednjeveška Sv. Marija⁸⁶

nevihta

smehljaj

- **visoko čelo**
- **dolg nos**
- **povešen– žalosten pogled**
- **majhna usta**
- **prosojno bela koža**
- **malce podbradka**
- **zelo kratka bradat**
- **ovalno podolgovat obraz**

Mona Lisa je samo nadaljevanje srednjeveškega kanona za žensko glavo-Sv. Marija. Le da **nima povešene-ga pogleda**. In. Mona Lisa je bila resnična bogatejša gospa iz Firenc

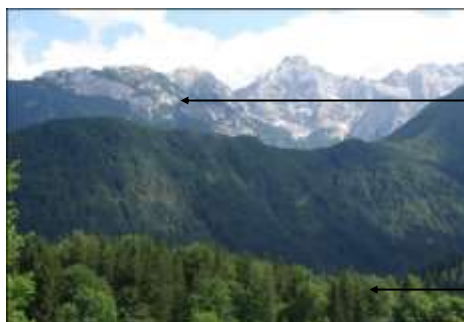
Wikipedija: Mona Liza ... da gre za skrivni slikarvatorel. lms pomeni »Gospa Liza«. **Assisi** jo je istovetil z ženo Francesca del Gioconda, bogatega **firenškega** poslovneža. Njeno ime je bilo Liza. Drugo ime La Gioconda je ženska oblika **primka** Giocondo. V italijanski slučajno **giocondo** pomeni »brezskrben«, »vesel«, zato »gioconda« pomeni »brezskrbna ženska«. Zaradi njenega nasmeška je tudi drugo ime primer-

ZRAČNA PERSPEKTIVA (**sfumato**= it.: zabrisan) Pogled na ozadje nam odkriva: barva se spreminja od spredaj proti ozadju. Spredaj je barva čista, topla, ostrih obrisov. Zaradi vpliva atmosfere (**vlage v zraku**) pa postane v ozadju blede hladna, **zamegljeno sivkasta**.

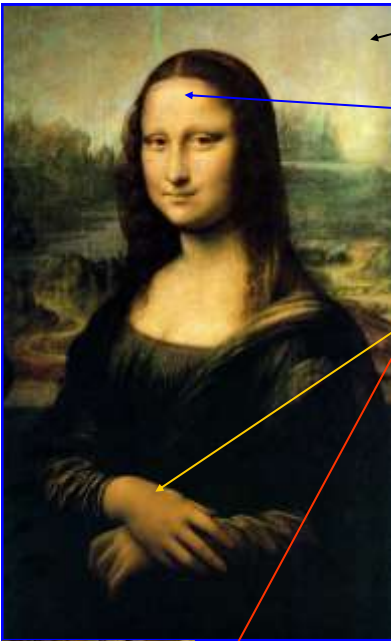

Kaj je zračna perspektiva?
.Spredaj:.....
Zadaj:.....

daleč: barva: svetlejša, **hladna** bolj umazana blede sivkasta
 obris: zelo zamegljen

blizu: barva: čista, **topla**
 obris: oster

- Iskane idealne ženske lepote: kanon Renesanse.
- Nevihta v ozadju. Kaj nakazuje?.....
- Kaj pomeni tančica?
- Skrivnostni nasmeh?
- **Brez sramu gleda gledalca?**
- Idealizacija?
- Slikanje svetlo-temno(chiaroscuro=izg: kjaroskuro)?
Svetlo:.....
Temno:.....

Podobno, kot srednjeveška Sv. Marija:

- **visoko čelo, majhna usta. ovalno podolgovat obraz, dolg nos.**
- **povešen pogled—izraža žalost ob vedenju, da bo njen sin ubit.**
- **bela prosojna polt.** Zakaj je bila vse do **20. stoletja moderna bela prosojna polt?**
Samo bogate gospodične so se lahko zadrževale v hišah, ko so revne kmetice morale delati zunaj na polju. Šele v 20. stoletju je moda ukvarjanja z **zunanjimi športi** pripeljala do modne zagorele polti.

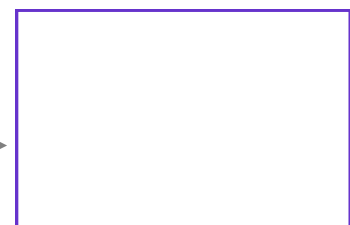
Desiderio da Sattignano,
doprni kip mlade žene,
1455-60, marmor, višina 47 cm, Firenze, Bargello, Museo Nazionale.
UMETNOST V SLIKAH STR, Rojstvo novega veka, 46

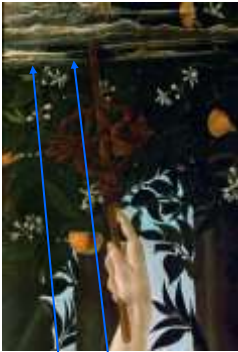
Botticelli, **Pomlad**, ok. 1478, lesena tabla, Uffizi (Uradi).

- Krščanska Evropa se ponovno vrača k Antični mitologiji.
- Ideja o **idealnem svetu** se kaže v tej sliki (neoplatonizem). Človek je središče vsega, središče univerzuma –središče vesolja oz. božje popolnosti.
- **Poročna slika** odraža človeške lastnosti. Slika je visela nad zakonsko posteljo. **To je nekakšna simbolna gledališka predstava oz. strip. Dogaja se v Rajskem vrtu (pomaranče in cvetice)**
- **Ljubezen tako in tako!?** **Lepota, lepota in lepota.** To je slika o **plodnosti.**

Kompozicija je? **Simetrična** le **Merkur** (nebeški sel– poštar oz. obveščevalna služba »Sova«)- **izstopa** iz okvirja slike. Kompozicijo nariši. Tako!

oblaki

Amor – z zavezanimi očmi strelja puščice zaljubljenosti.

Krik:»Posilstvo «rodi samo cvetice.

Raj= pomaranče in 500 cvetic.

Posiljevalec—bog Zahodnega vetra. Ko čez Italijo pomladi zapiha zahodni veter, prinese (dež) pomlad.
 •Na koncu zgodbe se srečno poročita.

Merkur - nebeški sel (poštar). oz. varnostna obveščevalna služba (CIA, KGB).
 • Da ne bi bilo potrebno poročati bogovom na Olimp, kaj se dogaja, je **obmjen stran** in se **igra z oblaki**.

- **Tri Gracije** plešejo- **nespolna bitja**
- Napeti trebuih pomenijo kaj? **Renesančni kanon** (niso noseče)
- **Deviške najstniške mladenke pred poroko.**
- **Nižje Antične boginje.**
- Če jih je zalotil smrtnik so ga ubile.

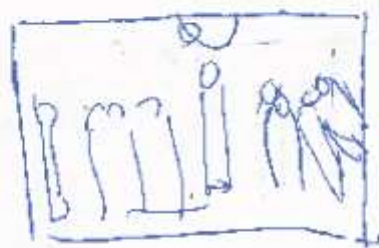
• **Venera** mama
 • **S privzdignjeno roko odobrava dogajanje.**

• **Flora**=hčerka
 • Ko postne gospodična noseča postane **gospa trosi cvetje = plodnost**
 • Zadovoljno **noseča**.

• **Floris**=
 • Boginja cvetja in pomladi
 • Gospodična
 • **Posiljena**
 • Ista oseba kot **Flora**.

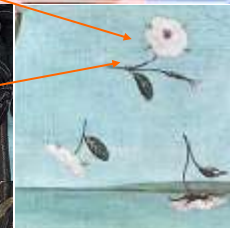

Shematsko preiši »Pomlad«.! Na spodnji način in označi figure. Pomembna so razmerja slike.

Botticelli, **Rojstvo Venere**, 1482-85, Uffizi, Firene,

- Venera se je rodila gola iz morske pene na otoku Kreti. Je rimska boginja lepote in ljubezni.
- Dolgi lasje nakazujejo **deviškost**
- Venera sramežljivo zakriva spolovilo, a koder las ga nakazuje.
- Venera stoji v kontrapostu.
- Taktilno se drži za dojko. Kaj to pomeni?
- Znaka (atributa) Venere sta: Jakobov **školjka, vrtnice** (so lepe in bodeče).
- Nimfa(sluzabnica) ji ponuja ogrinjalo, da se zakrije.
- Telo je idealizirano po Antičnem vzoru.

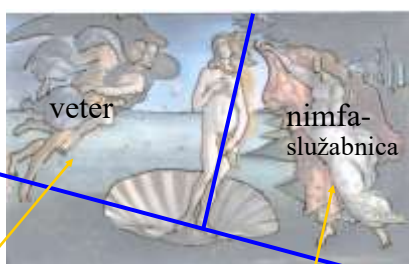
- Znaka Venere sta? (2)
.....
.....
- Lasje nakazujejo na kaj?
.....

Shematsko preriši in označi figure.

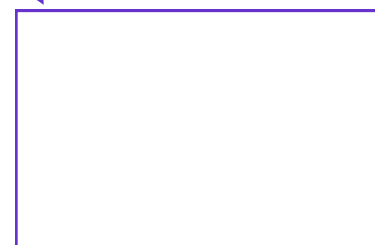
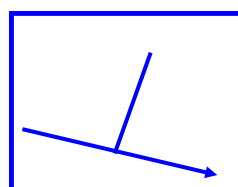
- Veter potiska Jakobovo školjko proti obali (veter je višje kot Venera in nimfa – to nakazuje smer gibanja).

- **Kompozicija** je **simetrično-diagonalna — visi v smeri gibanja** deluje urejeno). Tudi Venera stoji postrani, kar razgiba monotonost simetrije.
- Z enostavnimi linijami **preiši** kompozicijo.

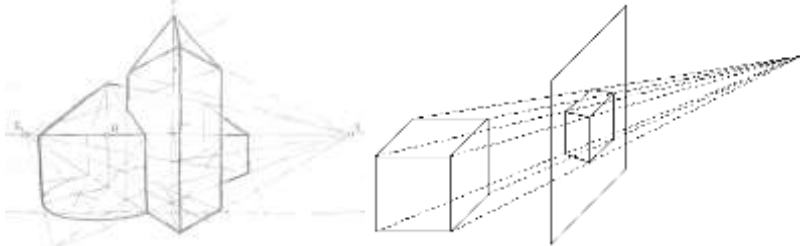
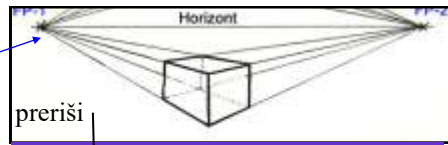
• Koga predstavljata ti figuri?

• Koga predstavlja ta figura? Oblači Venero:.....

Linearna perspektiva je...

- Matematično optična zakonitost.
- Vse se z oddaljevanjem manjša.
- Vzporedne linije se združijo v eni točki.

Zaradi PERSPEKTIVE pride do:

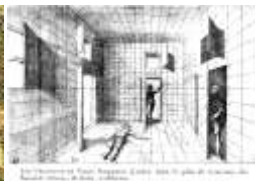
- zelo velikih deformacij-skrajšav.
- Optično zmanjševanje predmetov:

Renesančne kompozicije so prešle od zelo enostavnih do bolj kompliciranih.

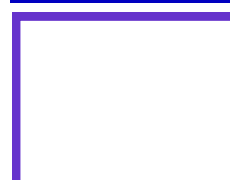
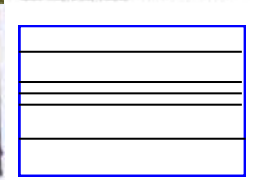
- Značilnost Renesančnih kompozicij je to da so zelo enostavne, jasne in uravnotežene.

Shematsko preriši kompozicije

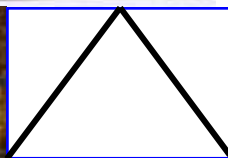
1) Centralna kompozicija

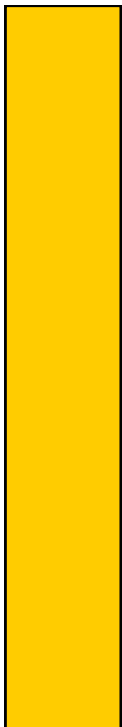
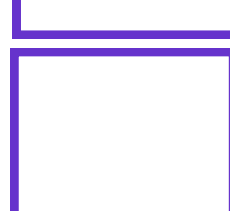
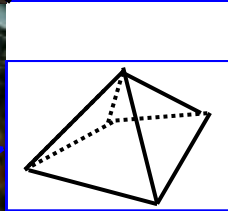
2) Vodoravna kompozicija

3) Trikotna kompozicija

4) Piramidna kompozicija= trikotna kompozicija v prostoru

S pogledom išče nasprotnika.

Prača je ena najbolj razširjenih in najpreprostejših ročnih metalnih orožij. Prače so uporabljali od kamene dobe do konca srednjega veka. Prača je sestavljena iz kosa vrvi, na sredini pa je (po navadi usnja) del, ki je namenjen držanju izstreka (po navadi kamna). Delovanje prače je preprosto: en krak prače je ovit okoli enega prsta (po navadi kazalca), medtem ko drugega drži palec. Metalec tako ustvarjeno zanko čim hitreje vrli in jo v ustreznem trenutku izpusti, da odleti proti sovražniku.

Michelangelo, **David**, 1501-04, marmor, višina 5,50 m, Akademija, Firenze.

- **Idealna lepota telesa. Oblika in drža** sta osnovni predmet raziskovanja v Renesansi. **Kontrapost.**
- Po starozavezni zgodbi se spopadeta namesto svojih vojska, **silak Goljat (Filistejec) in še nedorasel fant David (Izraelec) (kasnejši prvi židovski kralj).** David sleče oklep, ker mu otežuje gibanje in slednjič **ubije nasprotnika s pračo** (usnjen trk v katerega se položi kamen). Nekakšen Staro izraelski lok.

Iskanje idealnega telesa in idealne drža.

- David je tu prikazan v **kontrapostu**. Če ga primerjamo s Kopjenoscem je prikazan veliko bolj realistično. **Roke so zelo dolge in mišičaste** (pračar), majhne prsi in za moškega zelo ozek pas. Glava je velika, sloni na ozkem in dolgem vratu. **Zelo ozek pas,** kot pri ženskah.
- Pričeska je razmršeno skodrana. Izraz na obrazu je napet. Boj šele pričakuje. Išče nasprotnika.

Kdo je David?

S kom se je boril?

Kako ga je ubil?.....

Ali stoji v kontrapostu?

Ima zelo močne roke. Zakaj?

Ali ima ozek pas?

Kaj počne David v tem trenutku?

.....

Glej Baročni David. Primerjaj ju.

Leonardov kanon.

Telo je ujeta v **krog** in **kvadrat**, dva najbolj popolna lika.

- **Krog** ponazarja popolnost **Neba**.
- **Kvadrat** težnostno uravnoteženost – **Zemljo**. Središči sta popek in dimlje.

Povezavo med zemljo in nebom

kvadratom krogom

Povezava med Človekom in Bogom.

- Človek je ujet med kvadrat in krog. Bog je človekov zaveznik. Človek je gospodar zemlje. Bog Vesolja. Meja med svetovoma je kupola.
- Če ga primerjamo z Grškim Kopjenoscem ima malo **manjše mišice** in je bolj realistično prikazan. Samoza-vestno zre v nas.
- Pričeska je **skodrano srednje dolga**, kar izraža svobodo-miselnost renesančnega »Človeka«..

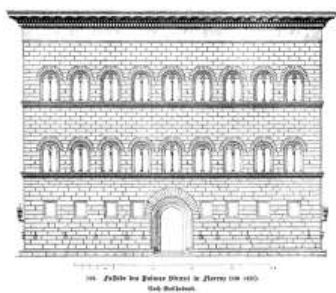

Shematsko preiši!

Kaj pomeni krog?

Kaj pomeni kvadrat?

Kaj pomeni kupola?

Preriši.

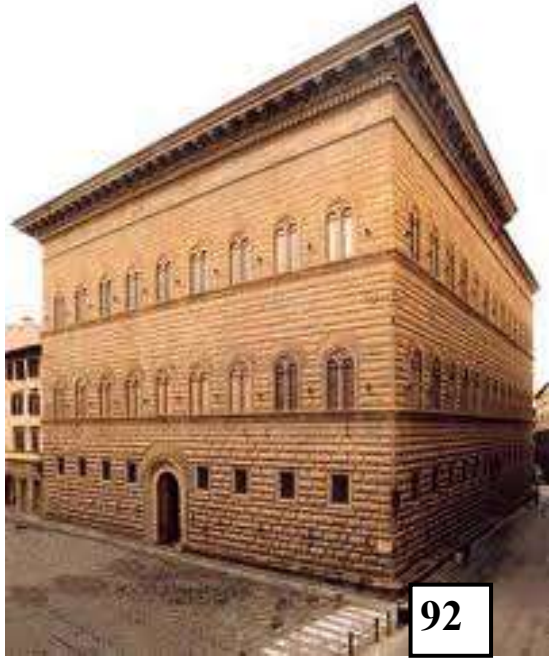
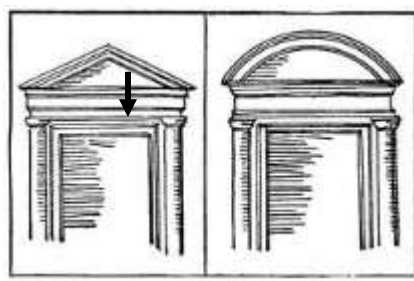
PALAČA

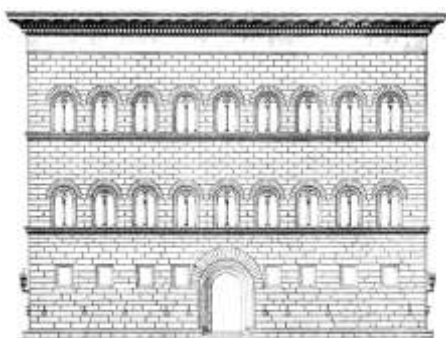
- Kvadratne oblike.
- Ravna streha
- 3 nadstropja

• Zunanja lupina je navadno okrašena z **rustiko**— imitacijo kamnitih blokov. Z vsakim nadstropjem je manjša.

- Kakšne oblike je Renesančna palača?
- Kakšna je streha?.....
- Simetrična?.....
- Je matematično strogo urejena?

Renesančno okno

Palazzo Strozzi

Basilica of Sant'Andrea, Mantua

Sant'Agostino, Rome, Giacomo di Pietrasanta, 1483

Šibenik Katedrala

UREJENO, STROGO, KLASIČNO MATEMATIČNO

[Scuola Grande di San Marco Venice](#)

[Palazzo Massimo alle Colonne](#)

Spedale degli Innocenti

Palazzo Pitti

Palazzo Medici Riccardi

Santa Maria presso San Satiro

santa maria novella

Tomb of Giuliano de' Medici with Night and Day

anatomija

risbe

letalno krilo

bojni stroj

helikopter

notranjost tanka

tank

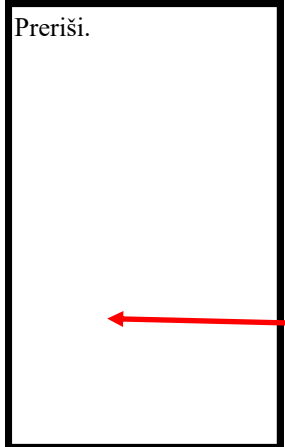
tehnika

leonardo da vinci

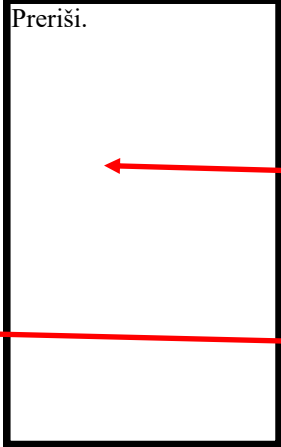

linearna perspektiva

Moška obleka je čim bolj kvadratne oblike, ženska pa je v obliki peščene ure.

oblika: peščene ure

kartuš

KARTUŠ- moda rezanja zgornjega blaga, da se vidi podloga

steznik

Krauza—okrašen ovrtnik

Krinolina— žičnata opora za krilo.

•Kurje prsi
•Kratke okrogle hlače

Krauza

Elizabeta I. , 1533—1603

čevlji

London 14th/15th cent.

London 14th/15th cent.

98

Kartuš čevlji

Cokli za hojo po blatu

http://www.langantiques.com/university/Renaissance_Jewelry

nakit

Zgodnji židovski poročni prstan 14. stoletja.

http://www.langantiques.com/university/Rings_Ancient_to_Neoclassical

Renaissance Ring, c.1550.

98

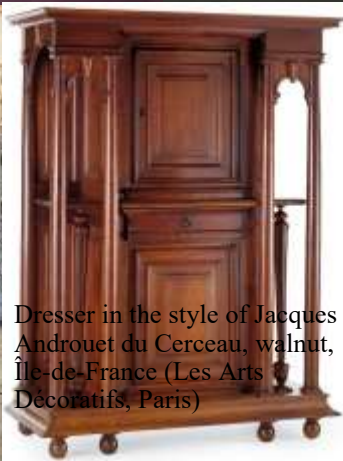

<https://study.com/academy/lesson/renaissance-furniture-history-style.html>

Omara z rezbarjenimi okraski (Francija, 16. stoletje)

Postelja znotraj gradu Urach, južna Nemčija (od 15. do 16. stoletja)

Dresser in the style of Jacques Androuet du Cerceau, walnut, Île-de-France (Les Arts Décoratifs, Paris)

Dresser, sculpted walnut, late 16th century, Ecole de Lyon (Les Arts Décoratifs, Paris)

Orehova prsa (Italija, 1425)

Chest showing scenes from the life of Hercules, based on sculpted bronze plaquettes by Moderno, sculpted walnut, 1546 (Les Arts Décoratifs, Paris)

16. stoletje in pozneje, ITALIJANSKA RENAISSANCE

Fan-shaped table ("table en éventail"), second half of the

Armchair; late 15th Century; Etsch river valley - Northern Italy

Jacob gardant les troupeaux de Laban (Jacob tending Laban's flocks), c. 1550

Throne-chair, first half of the 16th century, Ile-de-

